

Posudek na magisterskou diplomovou práci

Marianna Gabzdilová

PRACOVNÍ PAMĚŤ V SIMULTÁNNÍM TLUMOČENÍ A JEJÍ KAPACITA

Tato teoreticko-empirická práce si klade za cíl rozšířit dosavadní výzkum o nové skutečnosti v oblasti pracovní paměti tlumočnicků a doložit je na provedeném experimentu, který má zjistit, zda s delší praxí a tlumočnickým výcvikem narůstá kapacita pracovní paměti a zda je jazykově podmíněna.

Práce je rozdělena do deseti kapitol. Po krátkém Úvodu následuje kapitola druhá – Teoretická část, která předkládá současný stav zkoumané problematiky. Kapitola třetí - Experimentální část konkrétně zkoumá kapacitu pracovní paměti u tří skupin probandů – profesionálních tlumočnicků, studentů tlumočnickví a studentů bez tlumočnické praxe a představuje těžiště diplomové práce. Následuje kapitola čtvrtá – Závěr. Zbývající kapitoly (Résumé, Summary, Seznam použité literatury, Seznam obrázků, grafů a tabulek, Seznam příloh a vlastní Přílohy) představují jakési „technické zázemí“, bez kterého se žádná diplomová práce neobejde.

Teoretická část je dále dělena do osmi podkapitol, které poměrně přehledně shrnují dosavadní výzkum a poukazují na některé problémy s ním související. Sama autorka upozorňuje na to, že v experimentálním výzkumu je stále ještě mnoho otazníků (str.25). Na některé se pokouší najít odpovědi. Stanovuje hypotézu, že kapacita pracovní paměti s delší tlumočnickou praxí narůstá a vliv jazykového faktoru je s delší praxí méně výrazný. Jak konstatuje diplomantka v závěru, ani jedna část této hypotézy se experimentem nepotvrdila.

Za velice zdařilou považují část experimentální. Výběr i příprava materiálu jsou promyšlené a precizně zvládnuté. Velmi oceňuji i to, že se diplomantka rozhodla provést pilotní studii.

Výsledky experimentu tak lze považovat za spolehlivé. Na straně 48 diplomantka uvádí, že se jedná doposud o nejpřesnější zpracování poslechového testu kapacity pracovní paměti a provedený experiment je v kontextu českého výzkumu první svého druhu. V tom jí lze jistě dát za pravdu. Velmi pozitivně hodnotím i podkapitolu 3.9.1 Výsledky experimentu v kontextu současného experimentálního výzkumu. Když srovnává experiment provedený v rámci této diplomové práce s podobným experimentem, který provedla Timarová (str.48), vyslovuje diplomantka domněnku, že výhodou jejího vlastního experimentu je vysoká jazyková kompetence skupiny netlumočnicků prověřená přijímacím řízením. Vzhledem k tomu, že součástí přijímacího řízení je i testování tlumočnických předpokladů a tudíž i paměti, není možné tento fakt chápat i tak, že i skupina netlumočnicků má v rámci přijímacího řízení otestované vrozené, popř. dříve získané kognitivní předpoklady pro tlumočnickou praxi? Domnívám se, že tento fakt není v práci zohledněn, i když je, podle mého názoru, relevantní. Na straně 50 v poslední větě podkapitoly 3.9.2 diplomantka poukazuje zcela správně i na to, že zkušenosti profesionálních tlumočnicků při své práci uplatňují jiné specifické strategie, které přímo nesouvisí s kapacitou pracovní paměti. Společně s diplomantkou se domnívám, že faktor „tlumočnických strategií“ je pro další výzkum zásadní.

Na úvod podkapitoly 3.9.3 diplomantka konstatuje, že výsledky u všech tří skupin ukázaly statisticky významné rozdíly mezi výkony v obou verzích testů. V mateřštině byla kapacita pracovní paměti větší než v cizím jazyce. Upozorňuje na to, že v předchozích experimentech provedených v zahraničí došli autoři k závěru, že tento rozdíl neexistuje nebo není významný. Diplomantka to přisuzuje odlišné povaze testů. Neměli bychom se ale zamyslet i nad jiným možným vysvětlením a sice, že jazyková kompetence našich studentů i profesionálních tlumočnicků je většinou nižší než jazyková kompetence studentů zahraničních tlumočnických

škol a kolegů profesionálních tlumočnicků v zahraničí? A nehraje zde i určitou roli příbuznost/nepříbuznost jazyků v daném jazykovém páru?

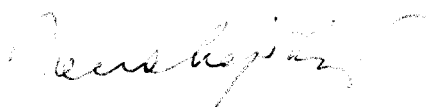
V Závěru a Résumé diplomantka předkládá tři závěry, které s výše zmíněnými otázkami souvisejí. Proto bych byla ráda, kdybychom se k těmto otázkám mohli v průběhu obhajoby vrátit.

K formální stránce práce mám několik připomínek. Proč na str.21 překládá diplomantka anglický termín *digit span task* jako vybavování paměťových jednotek? Na straně 10 v poznámce pod čarou diplomantka zcela správně vysvětluje, proč se rozhodla používat termín vykrystalizované a ne krystalické, na str. 12 pak hovoří o vykrystalických systémech – s největší pravděpodobností se jedná o překlep. V práci jinak není mnoho překlepů a jiných jazykových „přehmatů“, i když na straně 37 jsou hned tři. Samotnou kapitolou je anglické Summary. Je škoda, že takto zajímavá práce, o kterou pravděpodobně projeví zájem další teoretici tlumočení, má nezredigované anglické shrnutí.

Práce Marianny Gabzdilové splňuje všechny náležitosti magisterské diplomové práce. V teoretické části diplomantka prokázala, že má prostudovanou odbornou literaturu k dané problematice a dobře se v této problematice orientuje. Těžiště práce spatřuji v mimořádně pečlivě a profesionálně provedeném experimentu. Oceňuji i rozsáhlou bibliografii uvedenou v kapitole 7.

Diplomovou práci Marianny Gabzdilové doporučuji k obhajobě a navzdory výše uvedeným připomínkám ji hodnotím stupněm *výborně*. Přeji si, aby mne vlastní průběh obhajoby přesvědčil o tom, že je to hodnocení víc než oprávněné.

Praha 2. května 2008

PhDr. Jana Rejšková